

ZÁPIS Z 35. ZASEDÁNÍ

KOORDINAČNÍ SKUPINY BEZPEČNOSTI POTRAVIN (KSBP)

uskutečněného na MZe dne 24. září 2018

Přítomni: dle prezenční listiny. Všichni přítomní obdrželi k jednání podkladové materiály.

Jednání vedla: **MUDr. Viera Šedivá**, předsedkyně KSBP

Informace o jednotlivých bodech programu podali:

Mgr. Eva Gottvaldová, Ing. Jindřich Fialka, Ing. Martin Klanica, MVDr. Zbyněk Semerád, Ing. Daniel Jurečka, Ing. Petr Beneš, Ing. Jitka Götzová, Ing. Karla Petrová

Jednání zahájila předsedkyně KSBP MUDr. Viera Šedivá, přivítala nového člena KSBP, kterým se stal za Ministerstvo průmyslu a obchodu Ing. Eduard Muřický, náměstek sekce průmyslu.

I. SCHVÁLENÍ PROGRAMU, KONTROLA A VYHODNOCENÍ

ÚKOLŮ Z 31. ZASEDÁNÍ

Program jednání byl jednohlasně schválen, nebylo navrženo další doplnění programu.

Kontrola úkolů:

Úkol č. 1: Ing. Martin Klanica, ústřední ředitel SZPI, byl pověřen podat zprávu o fungování potravinových bank.

Plnění: **Ing. Martin Klanica, ústřední ředitel SZPI**, podal informace o zjištěních ze strany SZPI týkající se potravinových bank:

- po poslední novele zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů vznikla povinnost pro některé subjekty (PPP uvádějícím na trh potraviny s prodejní plochou větší než 400 m²) bezpečné potraviny, které však nesplňují některé zákonné požadavky pro prodej, poskytnout bezplatně neziskovým organizacím (NO);
- stát namátkovým způsobem na základě analýzy rizika provádí úřední kontrolu s určitou četností;
- na základě rozhodnutí MZe je oprávněno přijímat potraviny 58 neziskových organizací (subjekty splňující podmínky, které byly v rozhodnutí uvedeny);
- z 58 registrovaných NO aktivně funguje 41 subjektů, z toho 15 subjektů funguje jako potravinová banka (PB), ostatní NO potraviny nepřijímají, případně pouze zajišťují administrativní činnost či vedení chodu PB;

- SZPI provedla u zmiňovaných 41 subjektů kontrolu, kdy ve čtyřech případech byly zjištěny nedostatky spíše drobného rázu (v rozporu s Nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 852/2004, o hygieně potravin), např. nezajištění provozovny proti vnikání škůdců či olupující se omítka;
- přístup zaměstnanců NO hodnotí SZPI jako proaktivní a vstřícný k okamžité nápravě;
- SZPI úzce spolupracuje s Českou federací potravinových bank, podílela se na Metodice darování potravin, která obsahuje popis celého procesu či např. i rozdělení potravin do kategorií tak, aby to bylo pro zaměstnance PB co nejjednodušší a nejpřehlednější;
- obchodní řetězce – odlišnost v přístupu – některé poskytují potraviny z distribučních center a některé lokálně z provozoven, zpravidla mají již domluven pravidelný čas odběru;
- obchodní řetězce se na PB obrátili ohledně množství darovaných potravin tak, aby mohly upravit množstevně a komoditně svůj nákup potravin pro jejich lepší a větší využitelnost - prodej, funguje tak zpětná kontrola jednotlivých provozoven obchodních řetězců, co se týče prodeje jednotlivých komodit, pro obchodní řetězce je darování výhodné, neboť částky za likvidaci jsou vysoké, navíc určitý prvek prestiže.

Závěr: SZPI prověřila NO, které jsou rozhodnutím MZe oprávněny nakládat s potravinami. Některé s potravinami nenakládají, u subjektů, které nakládají s potravinami, byla (i opakovaně) provedena kontrola. Obecně lze říci, že žádný závažný problém zjištěn nebyl (vyjma drobných nedostatků ve čtyřech případech). Avšak ve dvou případech bylo zjištěno, že subjekt, který byl zásoben potravinami z PB, s darovanými potravinami dále obchodoval. Jeden případ byl v Ústeckém kraji a druhý v Jihočeském. SZPI učinila kroky pro zabránění této praxe.

Podrobné informace jsou přiloženy v dokumentu SZPI.

MUDr. Viera Šedivá, předsedkyně KSBP, poděkovala za splnění úkolu. Dále poděkovala i za provedení kontrol, ke kterým bylo přistoupeno i z důvodu poskytování finančních prostředků ministerstvem zemědělství v rámci dotačního programu od roku 2016 (na investice, na mzdy, částečně na provoz). Doplnila také, že MZe žádalo ostatní ministerstva o finanční spolupodílení, konkrétně MPO a MPSV. MPO toto odmítlo ihned, MPSV po opakovaném projednávání odmítlo rovněž, neboť bere činnost PB jako distribuci potravin, nikoli jako službu potřebným. Pro PB bude otevřený dotační titul v následujícím roce, kdy finanční prostředky poskytnuté PB se budou odvíjet od množství potravin, které PB převezmou od obchodních řetězců a dále je budou distribuovat.

II. AKTUÁLNÍ INFORMACE Z BEZPEČNOSTI POTRAVIN

1. Informace Ministerstva zemědělství o novinkách v legislativě

Ing. Jindřich Fialka, ředitel odboru potravinářského, MZe: informoval o novinkách v oblasti potravinového práva. Za důležitou označil adaptaci nařízení týkajícího se úředních kontrol v rámci celého potravinového řetězce (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/625 ze dne 15. března 2017) do národní legislativy. V tomto roce se změny týkají zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, zákona č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci a zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči. Zmínil rovněž adaptaci směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/40/EU ze dne 3. dubna 2014 (tzv. tabáková směrnice) a nařízení o posílení vzájemné spolupráce dozorových orgánů. Dodal, že z časového hlediska účinnosti novel zmíněných tří zákonů se očekávají koncem roku 2019.

Podal informaci i o vnitrostátních normách, kdy v současné době má ministerstvo zemědělství ve schvalovacím procesu čtyři vyhlášky, konkrétně se jedná o vyhlášku pro mlýnské obilné výrobky (vyhláška č. 333/1997 Sb.), pro nápoje, kvasný ocet a droždí (vyhláška č. 335/1997 Sb.), pro druhy a podmínky použití přídatných látek a extrakčních rozpouštědel při výrobě potravin (vyhláška č. 4/2008 Sb.) a klasifikace jatečně upravených těl hospodářských zvířat (vyhláška č. 354/2001 Sb.). Tyto vyhlášky budou v účinnosti v průběhu roku 2019.

Zmínil rovněž dvě prováděcí vyhlášky k zákonu č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, jejichž účinnost se očekává v letošním roce, tedy vyhláška o doplňcích stravy a složení potravin (vyhláška č. 58/2018 Sb.), kdy byla nahrazena stávající vyhláška č. 225/2008 Sb. a dotační podmínky s tím související, a vyhláška o odběru, přípravě a metodách zkoušení kontrolních vzorků potravin a tabákových výrobků (vyhláška č. 231/2016 Sb.), u které je změna klíčová z hlediska výkonu a organizace úředních kontrol.

Informoval také o změnách v evropské legislativě, a to nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011, které upravuje oblast poskytování informací o potravinách konečnému spotřebiteli, ke kterému se vztahuje řada prováděcích ustanovení a dalších prováděcích aktů na základě lisabonské smlouvy – prováděcí nařízení komise (EU) 2018/775 upravující pravidla pro uvádění země původu nebo místa provenience primární složky potravin, které vstoupí v účinnost od 1. 4. 2020.

Na závěr zmínil, že na webových stránkách MZe, SVS a SZPI byl publikováno národní doporučení pro uvádění informací o možném a nezáměrném výskytu látek nebo produktů vyvolávajících alergie nebo nesnášenlivost v potravinách - dobrovolné označování nezáměrného výskytu alergenů.

Ing. Fialka závěrem svého vystoupení poděkoval všem kolegům za spolupráci v rámci připomínkového řízení tak i během samotné implementace jednotlivých právních aktů.

MUDr. Viera Šedivá, předsedkyně KSBP, poděkovala za sdělené informace a dala slovo Mgr. Evě Gottvaldové, aby doplnila změny v legislativě i z pohledu resortu Ministerstva zdravotnictví.

2. Informace z Ministerstva zdravotnictví

Mgr. Eva Gottvaldová, náměstkyně pro ochranu a podporu veřejného zdraví, hlavní hygienička ČR, MZ informovala o adaptaci nařízení týkající se úředních kontrol v rámci celého potravinového řetězce (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/625 ze dne

15. března 2017) do zákona č. 258/2000 Sb., informovala rovněž o novele tzv. pamlskové vyhlášky (vyhláška č. 282/2016 Sb.), kde došlo k úpravě parametrů.

Z evropské legislativy zmínila prováděcí nařízení komise (EU) 2018/213 ze dne 12. února 2018 týkající se materiálů přicházející do styku s potravinami. Konkrétně jde o materiály z plastů určených pro styk s potravinami, kde byl novelizován seznam látek, které tyto materiály mohou obsahovat a o použití bisfenolu A v lacích a nátěrových hmotách určených pro styk s potravinami, a dále upozornila na změnu nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/561 ze dne 29. ledna 2018, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2016/127, pokud jde o požadavky na bílkoviny pro pokračovací kojeneckou výživu.

MUDr. Viera Šedivá, předsedkyně KSBP, poděkovala a přešla k dalšímu bodu programu.

3. Zhodnocení činnosti dozorových orgánů za 1. pol. 2018

Ing. Daniel Jurečka, ředitel ÚKZÚZ, zhodnotil činnost dozorového orgánu za první polovinu roku 2018. Podrobnosti jsou uvedeny v příložené prezentaci ÚKZÚZ.

V úvodu pan ředitel připomněl, že ÚKZÚZ je odpovědný za kontroly vstupů. K problematice glyfosátu uvedl, že ÚKZÚZ spolupracuje s MZe na omezení používání této látky. Zmínil rovněž problematiku neonikotinoidů, kdy v současné době je používání omezeno Komisí pouze na skleníky. Pro ČR bylo rozhodnuto, že pro cukrovou řepu a moření osiva máku bude nastavena výjimka. Ing. Jurečka také zmínil boj s kůrovcem, kdy ÚKZÚZ na 120 dnů povolil novou účinnou látku.

MUDr. Viera Šedivá, předsedkyně KSBP, poděkovala a předala slovo hlavní hygieničce ČR Mgr. Evě Gottvaldové.

Mgr. Eva Gottvaldová, náměstkyně pro ochranu a podporu veřejného zdraví, hlavní hygienička ČR, MZ, přednesla zprávu o činnosti hygienické služby:

- V provozovnách stravovacích služeb se setkávají pracovníci s největším množstvím podniků a nejvíce problémů se diskutuje v souvislosti s dodržováním hygienických podmínek, a to nejen na úrovni provozovny, ale rovněž i na úrovni pracovníků provozoven;
- za 1. pololetí roku 2018 bylo provedeno více než 11 000 kontrol ve více než 10 000 provozovnách stravovacích služeb, přijato bylo 627 opatření v souvislosti se zjištěnými nedostatky, v případě jiných než finančních sankcí byla nejčastěji nařizována sanitace a dezinfekce provozovny, ve 22 případech byla pozastavena činnost provozovny nebo nařízeno uzavření provozovny do doby odstranění nedostatků a v 58 případech byla nařízena likvidace pokrmů;
- v oblasti alimentárních onemocnění bylo provedeno 91 kontrol, na základě podnětu ze strany spotřebitele bylo provedeno 862 kontrol;
- předměty a materiály určené pro styk s potravinami: provedeno 671 kontrol v 659 provozovnách, největší počet u prodejců a distributorů předmětů z materiálů určených pro styk s potravinami, bylo prověřeno více než 1400 vzorků, 131 odebráno k laboratorním analýzám, 11 výrobků (8,4 %) bylo nevyhovujících právním požadavkům; 2 výrobky oznámeny do systému RASFF, 6 originálních oznámení o nevyhovujících předmětech směřovalo k prošetření;
- v oblasti dětské rekreace, které probíhají v letním období, bylo uskutečněno více než 2270 akcí, kde se účastnilo více než 200 000 dětí ve věku od 6 do 15 let a bylo provedeno celkem 1437 kontrol, 84 kontrol samostatných provozoven stravovacích služeb. Za zjištěné nedostatky bylo uloženo 87 pokut v celkové výši 157 000 Kč;

- v oblasti cílených zdravotních dozorů, zaměřeny byly na materiály přicházející do styku s potravinami i na oblast kosmetických přípravků, MZ zveřejnilo celkem 77 oznámení o vyhlášení nebezpečných výrobků, z toho 30 kosmetických přípravků, 42 hraček a 5 předmětů určených pro styk s potravinami.

MUDr. Viera Šedivá, předsedkyně KSBP, poděkovala a předala slovo ústřednímu řediteli SZPI.

Ing. Martin Klanica, ústřední ředitel SZPI, připomněl, že komplexní zpráva o činnosti SZPI včetně výsledků a množství kontrol je vždy k dispozici na webových stránkách SZPI.

Informoval o několika problematických oblastech, které jsou z hlediska bezpečnosti potravin nebezpečné. Sdělil, že orgány dozoru mají primárně roli chránit spotřebitele, avšak je zde i aspekt příspěvku dozorového orgánu tak, aby bylo dobré konkurenční prostředí a uvedl, že pokud někteří z výrobců dodržují legislativou nastavené povinnosti a má s těmito povinnostmi určité výdaje, pak nelze akceptovat, že někteří tyto povinnosti nedodržují a zjednodušují si tak nekorektním způsobem svou produkci.

Dále zmínil, že jsou určité skupiny výrobců, které potravinové právo porušují opakovaně. Jako příklad uvedl masové konzervy z Polska, ve kterých byly významně nižší podíly masa, než bylo deklarováno. V tomto případě je klamán spotřebitel, ale zároveň se nižší cenou výrobku poškozují konkurenti, které deklarovaný podíl masa dodržují, a jejich cena tomu odpovídá. Zároveň poukázal na problematičnost slevových/letákových akcí, kdy právě tento falšovaný výrobek v této akci byl uváděn na trh. Uvedl také, že nyní se více než 60 % potravin prodává ve slevových akcích. Zbožíznalci SZPI rovněž spočítali, že při průměrné ceně vstupních surovin není možné se na ceny v letákových akcích dostat.

Další příklad nekalé činnosti souvisí s používáním přípravků na ochranu rostlin. SZPI bylo zachyceno cca 9 šarží jablek původem z Polska, ve kterých byla zjištěna rezidua pesticidů. Připomněl velký problém směsí pesticidů, které jsou jednotlivě pod max. limitem, ale je jich přítomných např. 5 či 10. V tomto případě to však uvedl proto, že podle zjištění SZPI jsou používány látky, které nejsou na území EU povoleny, což byl případ právě několika šarží polských jablek. Existuje předpoklad nákupu těchto nepovolených látek mimo země EU a následné aplikace na produkty, které jsou dále distribuovány v EU. Dodal také, že přípravek povolený v EU je asi 18x dražší než přípravek v EU nepovolený, a tak mohou být potraviny od producentů, kteří tímto způsobem porušují pravidla, levnější a lépe prodejné.

Sdělil rovněž, že SZPI je otevřeným úřadem, a spotřebitelé si mohou všechny podstatné záchyty v aplikaci „Potraviny na pranýři“. Jedná se nejen o potraviny nebezpečné, ale i falšované či nejakostní a doplnil, že důležité informace akcentuje SZPI i prostřednictvím tiskové zprávy. Uvedl, že SZPI provedla za 1. pololetí 2018 přes 30 000 kontrol, přes 15 000 odebraných vzorků, s tím, že spotřebitelé vykazují stále větší objem podnětů (cca 3500) a stále častěji se jedná o podněty oprávněné (cca 45 %).

MUDr. Viera Šedivá, předsedkyně KSBP, poděkovala a doplnila, že společně se zástupci obchodních řetězců proběhlo šetření, jehož výsledky byly takové, že více než 60 % potravin je prodáváno ve slevových akcích. Dále podotkla, že tento trend není únosný ani pro obchodní řetězce. Dodala, že tato akce byla spuštěna z iniciativy pana ministra Ing. Milka, který se tímto způsobem ohradil proti praxi prodávání např. 1 l mléka za 1 Kč, pakliže byl nákup nad 100 Kč. MZe požádalo ÚHOS, aby provedl šetření, kdy na základě tohoto šetření bylo zjištěno, že řetězec neporušil touto praxí z hlediska ÚHOS žádné předpisy, protože bylo od výrobce nakoupeno za cenu obvyklou a ztráty vzniknuvší prodejem zboží za nižší částku uhradil řetězec z vlastních zdrojů.

Ing. Martin Klanica, ústřední ředitel SZPI, doplnil, že by rád uvedl poznatky z aplikace/kontroly dle nového režimu vinařského zákona, účinnost a platnost novely zákona je od 1. 4. 2017, některá komplikovanější ustanovení jsou účinná od 1. 1. 2018. Informoval, že situace v oblasti vinařství se výrazným způsobem zlepšila, počet zjištění SZPI na odebraných vzorcích jsou až o polovinu nižší, závažnost záchytů nevyhovujících vzorků je nižší, a nyní jsou nedostatky shledávány v případech spíše fyzikálněchemických parametrů a drobných technologických chyb, např. při deklaraci alkoholu. Předpovědi některých provozovatelů, že bude víno dražší či změna zákona zasáhne provozovny, které budou muset ukončit svou činnost, se nenaplnily, naopak počet registrovaných subjektů stoupl.

MUDr. Viera Šedivá, předsedkyně KSBP, poděkovala za doplnění a předala slovo panu prof. Ruprichovi ze SZÚ.

Prof. MUDr. Jiří Ruprich, CSc., SZÚ, reagoval na zmínku SZPI o směsích reziduí chemických látek určených k ochraně rostlin. Uvedl, že SZÚ se tímto tématem zabývá již delší dobu a na základě jejich zjištění se domnívá, že tato záležitost nevzniká mimoděk. Bohužel jsou v nynější době uživatelé daných chemických látek zkušení a ví, kde je mezera v legislativě. Dodal, že zkušenost v EU je taková, že jediným řešením, jak blokovat tyto praktiky, je zapojení prodejců. Doplnil, že zejména německé firmy (řetězce prodávající i v ČR) mají několikanásobnou politiku, v Německu při nákupu zboží požadují certifikaci, že výrobce nepoužil více než 5 pesticidů, zatímco v ostatních zemích toto nikdo nepožaduje. Uvedl, že by bylo vhodné, aby se k tomuto tématu vyjádřil SOCR ČR, např. zda v ČR mají obchodní řetězce podobnou vlastní politiku, případně jak je tato problematika obchodními firmami v ČR řešena. Doplnil, že existuje systém kvality pro nákup a prodej, stejně tak i certifikační politika mezi prodejcem a dodavatelem, která je běžně uplatňována, ale v této oblasti není situace jasná.

MUDr. Viera Šedivá, předsedkyně KSBP, poděkovala a doplnila, že od 1. 10. 2018 má Svaz obchodu a cestovního ruchu nového prezidenta, kterým se stal pan Tomáš Prouza, který ve funkci nahradil paní Martu Novákovou, a zadala SOCR ČR **podat na příštím zasedání KSBP zprávu, zda v ČR mají obchodní řetězce vlastní politiku ohledně kontroly pesticidů, případně zprávu o tom, jak je tato problematika obchodními firmami řešena**. Dodala rovněž informaci k výsledkům SZPI, kdy v tomto případě je jednáno na základě vyhlášky č. 172/2015 Sb., o informační povinnosti příjemce potravin v místě určení, přičemž ve vyhlášce je povinnost určité komodity hlásit dozorovému orgánu a dozorový orgán následně zhodnotí, zda je třeba komodity analyzovat či nikoliv a v rámci této vyhlášky pak SZPI cíleně analyzuje dovozy jablek. Dále požádala o doplnění pana ústředního ředitele SZPI.

Ing. Martin Klanica, ústřední ředitel SZPI, reagoval, že souhlasí s panem prof. Ruprichem a doplnil, že vrcholový management obchodních řetězců informoval, že systémy kvality mají a postupují podle nich a velmi pečlivě tak vybírají v rámci tendrování své obchodní partnery a dodavatele. Dodal však, že pochybení může být na straně nákupčích.

MUDr. Viera Šedivá, předsedkyně KSBP, poděkovala a předala slovo Ing. Eduardu Muřickému z MPO.

Ing. Eduard Muřický, náměstek průmyslu, MPO, informoval o problematice četnosti a množství kontrol vůči podnikatelům ČR. Řekl, že představa některých poslanců je lepší koordinace a řízení státních dozorových orgánů v oblasti kontrolní činnosti. Dotázal se na tři body:

- Jak reagují kontrolované osoby na kontrolu, zda kontroloři neslyší stížnosti, že se opět provádí kontrola, popřípadě další?
- Zda se kontrolám věnují SZPI, ÚKZÚZ, SVS či hygienická služba?

- Zda některé informace, které nejsou nyní sdíleny, by sdíleny být mohly? Bud' s kontrolovaným či s dalšími dozorovými orgány.

Dodal, že by v tomto případě mohl vzniknout portál, který by se zabýval kontrolami, a pokud by se k autorizaci využil elektronický podpis, byl by zajištěn přístup k informacím pro kontrolovaného, kde by viděl přehled kontrol na jednom místě. S tím by se i pojila povinnost dozorových orgánů informace o kontrolách sdílet a ukládat je na jedno datové úložiště, a dále pak i uvádět plánované kontroly tak, aby s nimi kontrolovaný počítal.

MUDr. Viera Šedivá, předsedkyně KSBP, poděkovala za dotaz a informovala o kontrolách za resort MZe. Podotkla, že stížnosti na MZe přicházejí, avšak dále dodala, že se domnívá, že to souvisí i s otázkou dotací, poněvadž dotační tituly stanovují i povinné procento kontrol. Doplnila, že pak je možné, že se stane, že na jedno místo jde SVS, ÚKZÚZ i SZPI. K internetovému portálu podotkla, že podobný portál v minulosti existoval a měl oporu v zákoně č. 110/1997 Sb. Avšak při poslední novele byla tato opora ze zákona vyjmuta, neboť do portálu vkládalo informace pouze MZe a portál byl zrušen. Vyzvala pana ústředního ředitele SZPI o doplnění.

Ing. Martin Klanica, ústřední ředitel SZPI, doplnil, že v oblasti státního dozoru se vychází z analýzy rizika, což znamená, že některé subjekty jsou více rizikové a některé méně. Každý dozorový orgán má kritéria pro stanovování četnosti kontrol nastaveny různě i vzhledem k tomu, že se zabývá jinou činností. Jako příklad uvedl, že SVS kontroluje potraviny stejně jako SZPI, ale kontrolují jiné potraviny a za jiných podmínek, než SZPI. Souhlasil s možností portálu, avšak upozornil, že takový portál zde byl a svou funkci neplnil. Upozornil, že jedním z klíčových kritérií, jak často kontroly probíhají, jsou výsledky, tedy pokud při předchozí kontrole nebyla shledána pochybení, jsou pak kontroly méně časté.

Mgr. Eva Gottvaldová, náměstkyně pro ochranu a podporu veřejného zdraví, hlavní hygienička ČR, MZ, doplnila, že z pohledu hygieny se nejedná o kontrolu pouze ve stravovacích službách, ale oblast kontroly je daleko širší a v tomto případě by určitá koordinace kontrol byla vhodná. Doplnila však také, že již ve spoustě oblastí MZ kontroly koordinuje (např. s inspektorátem práce či ČIŽP). Upozornila, že se bohužel velmi často setkává s problémem, že ne všechny orgány konají tak, jak konat mají a bohužel se často při kontrolách např. živnostenských úřadů zjistí, že vykonávaná činnost má vliv na zdraví a o kontrolu je žádána hygienická služba. Doplnila, že se často hygienická služba na vyžádání zabývá i oblastmi, které jí vůbec nepřísluší a upozornila, že kromě četnosti kontrol by bylo vhodné se zaměřit i na případné plnění povinností úřady. Uvítala by rovněž komplexnější diskuzi o tom, jak se problematikou zabývat i z pohledu gesční příslušnosti kontrol, nejen otázku četností. Dodala, že za hygienickou službu nemůže bohužel říci, že by podněty od spotřebitelů byly oprávněnější a trend je spíše opačný.

MUDr. Viera Šedivá, předsedkyně KSBP, doplnila paní hlavní hygieničku s tím, že pokud se zjistí opakované nedostatky a dá se podnět živnostenským úřadům, rozchází se pak názor např. na uzavření provozoven, které by nařídila hygienická služba, ale živnostenské úřady na to mají jiný názor. Předala poté slovo řediteli ÚKZÚZ.

Ing. Daniel Jurečka, ředitel ÚKZÚZ, doplnil informaci z oblasti krmiv, kdy sdělil, že ÚKZÚZ dva roky vyjednával se zástupci krmivářského průmyslu, že pokud si nastaví vnitřní systémy kvality, budou kontroly ze strany ÚKZÚZ méně časté. Ze strany krmivářského průmyslu byl však zájem mizivý, vzhledem k údajné administrativní náročnosti. Dodal rovněž, že by však větší spolupráci mezi dozorovými orgány uvítal.

Ing. Eduard Muřický, náměstek průmyslu, MPO, reagoval, že představy jsou v tuto chvíli velmi konkrétní a inspirace pro řešení této problematiky je v zahraničí. Doplnil, že je třeba

na kontrolní činnost nahlížet i z perspektivy malé či střední firmy, která není schopna vytvořit speciální tým na kontrolní činnost. Shrnutí, že přítomné kontrolní orgány se domnívají, že žádné duplicity v kontrolní činnosti nejsou, že by kontrolní orgány rádi sdílely informace prostřednictvím portálu a uzavřel toto téma s tím, že je to věcí další veřejné debaty.

MUDr. Viera Šedivá, předsedkyně KSBP, poděkovala a odpověděla, že vítá iniciativu pana náměstka průmyslu Ing. Eudarda Muřického a doporučila, že by další jednání bylo vhodné pro tuto oblast sjednat na úrovni náměstků a ústředních ředitelů dozorových orgánů a předala slovo MVDr. Zbyňku Semerádovi ze SVS.

MVDr. Zbyněk Semerád, ústřední ředitel SVS: zhodnotil činnost dozorového orgánu za první pololetí roku 2018.

Na úvod uvedl informaci k problematice onemocnění vyvolaného bakterií *Salmonella Bareilly*, kdy v tomto případě spolupracuje orgán ochrany veřejného zdraví se Státním zdravotním ústavem, neboť incidence tohoto onemocnění v lidské populaci stoupá. V srpnu 2018 zachytila SVS v soukromém vzorku možný zdroj infekce, který šetří krajská veterinární správa. Doplnil, že v současné době SVS řeší jednu firmu v Ústeckém kraji. V tomto případě se jedná o vaječný pasterovaný sušený bílek, kdy z 5 vzorků, které byly odebírány, byl jeden pozitivní. Zařízení na sušení bylo rozebráno, možný zdroj infekce byl odstraněn a byla vydána mimořádná veterinární opatření do doby, než dotčená firma prokáže, že problém byl odstraněn.

Druhou oblastí, kterou pan ústřední ředitel zmínil, bylo nelegální uvádění potravin na trh. V tomto případě, uvedl, že SVS úzce spolupracují s Policií ČR a dodal, že k tomuto byly vydány i tiskové zprávy a případy byly medializovány. Doplnil, že se v mnoha případech jednalo o vietnamské tržnice, kde bylo zjištěno rybí maso, mušle či krabi bez označení či s prošlým datem trvanlivosti nebo byl zjištěn neregistrovaný chov ovcí u restaurace, kde byly rovněž prováděny porážky a dodávky skopového masa do výroby (např. pro sušení). Zmínil také, že např. na Kladensku našla SVS více než 0,5 t prošlých potravin, který měl dotčený v plánu přebalit a uvést na trh. Ve spolupráci s Policií ČR bylo zjištěno uvádění potravin na trh v mototechně, konkrétně šlo o kojenecké sušené mléko. SVS rovněž odhalila nelegální porážku nákupem masa přes inzerát na Turnovsku. V případě stravovacích zařízení, dodal, byla objevena rovněž nelegální porážka (Liberecko).

Třetí oblastí, ke které pan ústřední ředitel podal informaci, byla akce „Kontrola na cestě“, což je akce, kdy SVS spolupracuje s Policií ČR a Celní správou a provádí kontroly na cestách. Uvedl, že za 1. pololetí 2018 proběhlo 180 společných akcí a bylo zjištěno 362 pochybení, z čehož 22 % byly závady průvodních dokladů, 19 % hlášení zásilek do míst určení a dále vadné označení přepravovaného zboží, 15 % vadná ochrana před kontaminací, 15 % narušený teplotní řetězec a 2 % nevyhověly smyslovému hodnocení.

Dále uvedl, že mimořádná veterinární opatření k fipronilu byla zrušena, a SVS nyní již od příjemců vajec a zpracovatelů vaječných produktů nepožaduje záruky (vyšetření před uvedením na trh).

Informoval rovněž o problematice výskytu afrického moru prasat. Zmínil, že se toto onemocnění promítá i do obchodování s vepřovým masem i přesto, že byl v ČR AMP zjištěn pouze u divokých prasat. Doplnil, že v tomto případě je nutné vyhlásit zóny a chovy ze zamořené oblasti mohly dodávat pouze na jatka, která dodávají pouze na trh v rámci ČR. Dodal, že se k tomuto váže i speciální značení, což přinášelo velké problémy navíc. Informoval však, že díky příznivé nakažové situaci byla v lednu 2018 oblast zamoření zmenšena a bylo možné obnovit dodávky vepřového masa i do zahraničí ze všech chovů prasat v ČR. K aktuální nakažové situaci v Evropě uvedl MVDr. Semerád: oproti situaci

v ČR, kdy je situace týkající se AMP velmi příznivá, je naopak v Evropě situace velmi nepříznivá, a jako příklad uvedl Rumunsko, kde nemají AMP pod kontrolou a případů v domácích chovech do června 2018 narostlo až na počet 800 na cca 170 místech, protože situaci nejsou schopni kontrolovat. Nově byla zavlečena nákaza i do Bulharska a Maďarska (20 km od slovenských hranic). V polovině září ohlásila Belgie (20 km od francouzských a lucemburských hranic), že odhalila pozitivní případy u divokých prasat. Jako problematické označil stav, že veškeré nalezené případy byly kadávery v pokročilém stupni rozkladu, tzn. nejedná se o nové případy. Na závěr dodal, že jako problematické se ukazují např. svačiny cestujících, řidičů kamionů apod., kdy pakliže je maso či výrobky z vepřového masa nedostatečně tepelně ošetřené, je možné nákazu přenést tímto způsobem na divoká prasata.

MUDr. Viera Šedivá, předsedkyně KSBP, poděkovala za sdělené informace a přešla k dalšímu bodu programu.

III. DALŠÍ AKTIVITY V OBLASTI BEZPEČNOSTI POTRAVIN

1. Nařízení k transparentnosti a udržitelnosti hodnocení rizik v potravinovém řetězci v EU

Ing. Petr Beneš, tajemník KSBP, informoval o návrhu nařízení: představen byl Komisí v dubnu 2018 a je rozdělen do čtyř pilířů; v prvním pilíři se jedná především o posílení transparentnosti procesu hodnocení rizik a zveřejňování všech dokumentů, studií a stanovisek, které jsou využity v rámci regulatorního procesu; v druhém pilíři se jedná o zvýšení kvality a spolehlivosti studií zavedením institutu konzultací před podáním žádosti o posouzení produktu; ve třetím pilíři se jedná o posílení vedení EFSA a udržitelnosti jeho činnosti, kdy je navrhováno, aby všechny ČS měly svého zástupce ve správní radě EFSA a ČS se budou aktivně podílet na nominaci nových členů vědeckých panelů EFSA; čtvrtým pilířem je zlepšení komunikace o riziku, kdy by EK měla zpracovat obecný plán komunikace o riziku; ČR v počátku projednávání v obecné rovině návrh přivítala, avšak v průběhu projednávání byla vyjádřena za ČR řada připomínek; text návrhu nařízení byl velmi významně změněn a stále se vyvíjí, ČS vznáší nové připomínky a s Předsednictvím a Evropským parlamentem mají podobné postoje, které se však neslučují s postoji EK; Rakouské předsednictví je velmi iniciativní, projednávání by mělo být během podzimu ukončeno a návrh předložen Evropskému parlamentu. Podrobnější informace k tomuto tématu lze dohledat v příloženém materiálu.

MUDr. Viera Šedivá, předsedkyně KSBP, poděkovala za sdělené informace a předala slovo Ing. Jitce Götzové.

2. Noví členové správní rady EFSA a vědeckých panelů

Ing. Jitka Götzová, místopředsedkyně KSBP, informovala, že novým členem Správní rady EFSA byl jmenován Ing. Libor Dupal, předseda správní rady Sdružení českých spotřebitelů. Panu Dupalovi ke jmenování pográtulovala. Doplnila, že mandát Ing. Dupala začal v červenci 2018 a zároveň s ním bylo jmenováno dalších šest nových členů Správní rady, a to člen z Rumunska, Belgie, Španělska, Maďarska a Dánska, mandát těchto členů bude končit 30. 6. 2022. Dále informovala o nominaci nových členů vědeckých panelů, z více než 1000 odborníků z EU bylo vybráno 170 nových členů. ČR v současné době má dva nové členy vědeckých panelů, Doc. MVDr. Alena Pechová, Ph.D. z Fakulty veterinární hygieny a ekologie Veterinární a farmaceutické univerzity Brno (Vědecký panel pro aditiva a produkty

či látky používané v krmivech) a Doc. RNDr. Jan Hejátko, Ph.D. ze Středoevropského technologického institutu Masarykovy univerzity (Vědecký panel pro GMO).

Ing. Libor Dupal, předseda správní rady, SČS, poděkoval MZe za podporu.

3. Vědecká konference EFSA

Ing. Jitka Götzová, místopředsedkyně KSBP, dále informovala o vědecké konferenci EFSA:

- V Parmě v Itálii se ve dnech 18. - 21. září 2018 konala konference „EFSA 2018 – věda, potraviny, společnost“, koncipovaná podle hesla "kontextualizace hodnocení rizik", čímž je myšleno zabývání se budoucností hodnocení rizik v oblasti bezpečnosti potravin beroucí v úvahu společenský a politický kontext.
- Konference se účastnilo 1000 účastníků ze 70 zemí světa, přítomno bylo 90 odborníků z oblastí, jako je lidské zdraví, výživa, životní prostředí, využití dat, zapojení společnosti a socioekonomické dopady; za ČR 7 účastníků a to z univerzit a z resortu MZe; z ČR přijaty 3 postery (téma akrylamid - RNDr. Milena Bušová, CSc. (1. LF UK), téma listérie – Ing. Martina Boháčová, Ph.D. (VŠCHT), téma kontaminace půd a vod pesticidy - Mgr. Lucia Škulcová, Ph.D. (RECETOX MUNI), abstrakty jsou dostupné na webových stránkách EFSA), konference se zúčastnily i dvě stážistky z ČR, které v současné době působí v EFSA.
- Konference rovněž seznámila účastníky i s názorem veřejnosti na hodnocení rizik.

MUDr. Viera Šedivá, předsedkyně KSBP, poděkovala a požádala Ing. Götzovou, aby informovala o rozhodnutí Evropského soudního dvora k novým genovým technikám.

4. Rozhodnutí Evropského soudního dvora o NBT

Ing. Jitka Götzová, místopředsedkyně KSBP, informovala o rozhodnutí Soudního dvora EU (SD) k novým genovým technikám, s tím, že toto rozhodnutí bylo velmi dlouho očekáváno, avšak uspokojilo pouze odpůrce GMO. SD ve svém rozhodnutí ze dne 25. července 2018 rozhodl, že organismy získané novými technikami mutagenese (editací genů, technikami jako je CRISPR aj.) mohou představovat obdobné riziko jako použití transgenoz, a že tudíž výsledné organismy spadají pod předpisy o GMO. Podle výroku SD jsou z působnosti směrnice o GMO vyňaty organismy získané „tradičními“, dlouhodobě používanými postupy mutagenese pomocí radiace nebo chemických látek a jednotlivé členské státy mohou rozhodnout, zda budou použití těchto „tradičně“ získaných mutantů nějak regulovat. Rozhodnutí označila Ing. Götzová za překvapivé vzhledem k dosahu, poněvadž může mít dopad na konkurenceschopnost zemědělství a výzkum v celé EU. Dále předala slovo Ing. Zuzaně Doubkové z MŽP.

Ing. Zuzana Doubková, vedoucí oddělení, MŽP, dodala, že je nyní vedena velká diskuze nejen v EU, že nové techniky znamenají to, že se požadovaná vlastnost plodiny získá velmi malou změnou v genetické výbavě, kterou je jen velmi těžko možné odlišit od mutace vzniklé samovolně či tzv. „tradičními metodami“. Doplnila, že spor u SD byl o tom, že určitá vlastnost, např. tolerance k herbicidům je v kategorii GMO a nebo vznikla samovolně. V ČR se žádné GMO plodiny komerčně nepěstují (evidence MZe), polní pokusy v minimálním zastoupení (evidence MŽP), v těchto pokusech není žádná rostlina, která by byla modifikována novými technikami.

MUDr. Viera Šedivá, předsedkyně KSBP, poděkovala a přešla k dalšímu bodu programu.

5. Odborný seminář Otázky dopadu jaderné havárie do zemědělství a připravenost ČR

Ing. Jitka Götzová, místopředsedkyně KSBP, informovala, že MZe společně se Státním úřadem pro jadernou bezpečnost (SÚJB) a Státním ústavem radiační ochrany (SÚRO) organizuje odborný seminář „Otázky dopadu jaderné havárie do zemědělství a připravenost ČR“, který se uskuteční 24. října 2018 na Ministerstvu zemědělství, v sále č. 400. Doplnila, že podnět pro pořádání semináře vyšel od SÚJB a SÚRO a předala slovo Ing. Karle Petrové ze SÚJB.

Ing. Karla Petrová, sekční ředitelka, SÚJB, informovala o semináři, který by měl seznámit účastníky s připraveností ČR zvládnout eventuální jadernou havárii. Tematické zaměření příspěvků se týká nové legislativy ve vztahu k řešení dopadů radiační havárie, radiační monitorovací sítě na území ČR, kontroly kontaminace potravin, plodin a vody, pokročilých metod detekce a zvládnutí radioaktivní kontaminace, minimalizace dopadů radiační kontaminace na krajinu, likvidace radiační kontaminace a nápravy území po radiační havárii, medializace informací a opatření na ochranu obyvatelstva. Doplnila, že SÚJB nyní již má metodiky, jak zacházet s větším množstvím kontaminované živočišné či rostlinné hmoty.

MUDr. Viera Šedivá, předsedkyně KSBP, poděkovala a otevřela bod různé.

IV. RŮZNÉ

Ing. Karla Petrová, sekční ředitelka, SÚJB, informovala o tom, že SÚJB nyní na webových stránkách zveřejňuje pravidelně informaci o aktuální radiační situaci na území ČR. Vysvětlila, že tato iniciativa je reakcí zejména na různé dezinformace o nebezpečí. Jako příklad uvedla v roce 2017 zvýšené koncentrace některých radionuklidů v ovzduší s tím, že bylo složité občanům vysvětlit, co se stalo a že není důvod k obavám. Vysvětlila, že rozhodnutí pro zabránění různým spekulacím a panice bylo takové, že na webových stránkách budou uváděny běžně měřené hodnoty s vysvětlením, čím mohou být způsobeny. Uvedla, že již nyní naměřil SÚJB na jedné měřící stanici mírně zvýšenou hodnotu koncentrace radioaktivního ¹³¹I v ovzduší, což se může stát například při použití tohoto radionuklidu ve zdravotnictví. Doplnila, že pokud by zaznamenal SÚJB zvýšené koncentrace v případě některých potravin, pak by to rovněž chtěli prezentovat na svých webových stránkách.

MUDr. Viera Šedivá, předsedkyně KSBP, poděkovala a dodala, že tuto iniciativu vítá. Dále doplnila, že je možné tyto informace sdílet přes Informační centrum bezpečnosti potravin. Současně požádala Ing. Petrovou o stručné vyhodnocení této iniciativy za druhou polovinu roku 2018 na dalším zasedání KSBP.

Mgr. Eva Gottvaldová, náměstkyně pro ochranu a podporu veřejného zdraví, hlavní hygienička ČR, MZ reagovala, že rovněž tuto iniciativu velmi vítá.

MUDr. Viera Šedivá, předsedkyně KSBP, poděkovala všem za účast a zasedání ukončila.

Úkoly vyplývající z jednání:

Úkol č. 1: Ing. Pavel Mikoška, CSc., viceprezident pro obchod, SOCR ČR, byl pověřen na příštím zasedání KSBP podat zprávu, zda v ČR mají obchodní řetězce vlastní politiku ohledně kontroly pesticidů (v Německu u zboží například požadují certifikaci, že výrobce nepoužil více než 5 pesticidů), případně zprávu o tom, jak je tato problematika obchodními firmami řešena. Mají obchodní řetězce o problematice pesticidů použitých při pěstování ovoce a zeleniny v ČR přehled či jak se k této problematice staví?

Zajistí: SOCR ČR

Úkol č. 2: Ing. Karla Petrová, sekční ředitelka, SÚJB, byla požádána o poskytnutí stručného vyhodnocení iniciativy SÚJB ke zveřejňování aktuální radiační situace na území ČR za druhou polovinu roku 2018 na dalším zasedání KSBP.

Zajistí: SÚJB

V Praze dne 8. 10. 2018

Zapsala: Ing. Petra Daňková

Schválila: MUDr. Viera Šedivá